

קומנדו מצרי

והיום נדבר על פרידמן

מיכאל בן דרור – כתב עבור עלון עמיר

פרידמן, שעל הדיסקיות שלו היה חקוק גם אברהם, (פרט שאיש לא התייחס אליו ברצינות), - הגיע אלינו כנח"לאי בשלהי שנות ה 50 של המ"ק, ובינינו, פרט זניח זה לא ממש הוסיף לו נקודות. בקיבוץ הוא נודע כפריק של טרקטורים ומכונות, ואלוהיו היה ה"שירים ושערים" של מוצ"ש. וזהו. – טרקטורים וכדורגל. - זהו פרידמן.

וכך הכל זרם על מי מנוחות, עד שהפך להיות שותפי ליחידה הצפונית, ולפלוגה במילואים. ובמילואים אלה, של אחרי מלחמת-ששת-הימים, התגלה במיטבו פרידמן אחר. שונה לגמרי. אפשר לומר פרידמן האלוף, או לפחות המג"ד, ובכל מקרה חניך-תורן קבע. אולי אפילו חיי יל המושלם!

כשהיינו נופלים על מוצב או מחנה בחורף המקפיא בגולן, הוא היה מסתער על כל העמדות, מסדרן, ומודיע לכל מי שטרם הכירו, שבענין המקלעים שבעמדות – הוא האחראי לטיפול, שימון, גרוז וניסוי כלים. כך גם עמדת המקלען בסיורי הבוקר החורפיים קשה. בשעה 4.30 היה צונח ממרום מיטתו שבקומה השלישית בבונקר. ובעוד המאושרים שלא צוותו לסיור ממשיכים לנום בנועם בין השמיכות הצבאיות המאובקות, ובעוד הסגריר משתולל בין פתיתי השלג, פרידמן כבר בעמדת ה 0.5 שלו במרומי הזלדה, כשרק אודם חטמו מציץ מבעד לשלל כובעי הגרב והצמר והצעפים שכרך סביבו צווארו. על הדרך היה פרידמן מנכס גם את הטיפול בתנורים, בגנרטור, טבח לעת מצוא, ובעיקר – איש-הקפה בכל עת. בא לכם קפה? – פרידמן מזנק אל זלדתו עם הקומקום (הבקר'ג', ולא הפינג'אן שזהו הספלון...). מניע את המוטור מחריש האוזניים, ואוחז בקומקום על סיפו של האגוז. אחרי דקותיים שופת, שופך וחוזר חלילה, והקפה כבר מוכן.

באחד מפרקי המילואים הסגריריים והמורעבים במיוחד, כשהאספקה בוששה, התגלתה בפרידמן יצירתיות של פעם בחיים. הפעם אנו מוצאים אותו מסב עם רעיו סביב מדורת גחלים, כשהוא משפד מלפפונים על ענף זעיר, וצולה אותם... הוא שכנע את כל הספקנים שאין כמלפפון צלוי על הערב. וכך כל שוכני המוצב עגומי הסבר והמורעבים, ישבו וצלו מלפפונים.

למותר לציין שהטעם היה זוועה של ממש, והזכיר במידת מה כפכפי-אילת שזכו לטיפול דומה.

*

ואז בא לו פרק מילואים של 63 יום (!!!) בתעלה. תעלת-סואץ כמובן. ישבנו במעוז שקרוי היה אז "חגית", (השמות שונו בערך כל שנה...) נוכח העיר איסמעליה, ומסעדת ה"לידו" המפורסמת שלה, כשמשמאלנו (דרום) אגם-תמסח על ששת האוניות האמריקאיות שהיו תקועות בו מקיץ 1967.

המצרים נהגו לשדר לנו פעמיים ביום שידורי תעמולה. אך בשל הרוח ואיכות השידורים אי אפשר היה להבין מילה, אפשר היה רק לנחש את התוכן. לעומת זאת כל שידור נפתח ונסגר בקטע בלליקה יפהפה (בכל זאת, יועצים רוסים. כן?...?) משירו הנודע של אריק איינשטיין – "רותי". - "...לי נערה יש ושמה רותי, המצפה באלה החופים" ... לא השיר במלואו בוצע בבלליקה, אלא רק שורת מפתח זו... בשבילי, אישית, זה היה 10! (עשר!). ד"ש מהבית ארבע פעמים ביום. אלא שמקץ יומיים כל המעוז כבר זמזם את הלחן בחימה שפוכה. במיוחד פרידמן. לאחדים זה העלה כבר את חמתם להשחית (... "נו די כבר עם המנגינה המעצבנת הזאת"...). וכך 63 יום! מסתבר שלמעט המסרים הפוליטיים והפסיכולוגים, התעמולה דווקא עבדה...

*

בא הלילה. פרידמן סובב בין מקלעיו כמצביא. ולפתע הוא מתקשר בהיסטריה למפקדה: - "חברה!" – כולם לעמדות! אני שומע קומנדו מצרי

צולח את התעלה!!!... היה זה כשלוש שנים בטרם מלחמת יום כיפור. ואיש לא לקח ברצינות אפשרות שכזאת. אך כולנו זינקנו לעמדות והמתנו. ואכן מקץ כחצי שעה נשמע קול נפילה למים ואנחה-אנקה קורעת לב. ושוב שקט. וכך עוד כ 6-7 פעמים, בנקודות שונות בתעלה בלבד (ולא באגם). בסוף כולנו משכנו בכתפנו התגנבנו לשק"ש, ונותר רק פרידמן ספון בעמדתו במתח אדיר, נוכח קולות הצליחה, השכשוך והגניחות.

אתא הבוקר, והעניינים פתאום הפכו ליותר ברורים. מול עינינו החוקרות התגלה חיזיון מדהים. –

מתוך מימי התעלה זינק זוג דולפינים בתאום מושלם. כמופע קירקסי. טרם צניחתו בחזרה למים שיחרר גניחה אדירה!!!. וכל זה וזה התרחש כבר על רקע אריק איינשטיין...

וכאן ישאל השואל ("המעודכן" לימים ההם...), דולפינים בסואץ? היתכן?

ופה אני מנדב השערה: - ידוע המעבר של מיני דגים, ויונקים מהאוקינוס ההודי וים-סוף, דרך התעלה לים התיכון, שכן בימינו יש כבר דולפינים בחופי ארצנו. שלא לדבר על שלל דגים, כרישים ומדוזות, ובכלל, אפילו ריפי אלמוגים נבנים כאן לנגד עינינו. יש לזה אפילו שם. – לספסיזציה (ע"ש חופר התעלה), או משהו כזה.

אך האם יתכן שבמאה שנות התעלה (משנת 1869) לא היה מעבר ממשי של הפאונה הימית מתעלת סואץ צפונה? כנראה שהיתה דליפת מה. אך לא משהו משמעותי. העסק החל לעבוד אחרי הקמת סכר-אסואן ב 1960, כאשר כמות חומרי ההזנה מהנילוס (הנוטריינטים) פחתה מאוד, דגת הים-התיכון נפגעה ופחתה, ומיני הים-האדום הסתערו על הריק. השערתי היא שבמשך שנות חסימת ושיתוק התעלה, בין 1967 ל 1973, כנראה שהבע"ח ראו כי טוב והחלו לנוע צפונה בכמויות, באין מחריד.

ובכלל, הטבע מגיב למעשי אדם. מרבית נדידת עופות המים מאירופה דרומה, עגנה לפרק זמן בבחר מנזלה, אגמים וביצות בצפ/מע הדלתא של הנילוס. במלחמת ההתשה עברה כל הכבודה צפונה, לימת ברדוויל שבצפון סיני. ומי שהיה בהכרה בימים אלה, זוכר אולי את אלפי הפלמינגוס שהוורידו בברדוויל עד יעבור זעם. וכשהוא עבר, - הם שבו לבחר מנזלה. (ואפשר להבין אותן.).

ובחזרה לפרידמן. במקום להסתובב מבוויש על אזעקת השווא. הוא נשא בגאון את תגלית הדולפינים.

*

סיפור זעיר בשולי הדולפינים.

בעבר היו במפרץ סואץ חמורי-ים, או פרות-ים, המכונים גם תחש - המשכן. למעשה הם סבבו את חצי-האי-ערב עד לאמירויות ולבחרין. אלו הם יונקים גדולים ומגושמים, כמעט אמורפיים, משקלם בין חצי טונה ליותר. והם שייכים משפחתית לפילים ולשפני-הסלע היבשתיים. טוענים שמעורם הכינו בני-ישראל את המשכן שקדם למקדש. דבר שנראה מוזר ביותר, בלשון המעטה. אפשר להבין שפרבדיה בן ארכיפלך בלס שקמים, או רעה עיזים. - אבל לצלול בים-סוף לתפוס חמורי-ים? אתמהה.

ובכן, - אוניברסיטת אל-אזהר, בקהיר, החליטה לערוך מחקר על תחשים אלה. הציבו מלכודות במפרץ-סואץ. לכדו כמה שלכדו (וקל מאוד ללכדם, הם צמחונים, ממש לא זריזים, חיים רק במים רדודים, ולא אלימים).

או קי. - נגמר המחקר. - נגמרו התחשים. זהו. אין יותר. אולי במפרציות. או במפרץ-מכסיקו. - לך תדע.

* * *

בראשית ינואר 1974, בימי ההתשה לאחר מלחמת-יום-כיפור, ישבנו באזור תל-ג'וחדר. שלושה חיילים נלקחו לאבטחת בולדוזר שעסק

בחפירת תעלת הנ"ט צפונית לתל-פארס. החייל הרביעי היה פרידמן,
נהג הזלדה שהתנדב, כתמיד, להחליף חבר. פגז סורי אחד פגע בכל
הארבעה כולל מפעיל הכלי. פרידמן, יואב ברק מסאסא ונהג
הטרקטור (הסדיר), נהרגו במקום. איתן נויורט (נוי) בן שדה-
נחמיה, נפצע קשה ומת מפצעיו מקץ שבועיים. החובש, מוריס בן-
לולו, מקרית-שמונה נפצע קשה, אך החלים לאיטו ובמאי עמד
להשתחרר לביתו. ממש בימיו האחרונים בבית-החולים, נתנה לו האחות
בטעות זריקה, זריקה שהיתה מיועדת לחולה אחר, ואף הוא, אחרון
שורדי התקרית, - נפטר.